aña 16
no. 5
1985

SKOL & KOMUNIDAT

SIMAR
SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

pag. 15

IX Congreso Panamericano di Educacion Fisica, pag. 18

"E BASE DI SIMAR", pag. 10

HARDLOPEN OP ARUBA, pag. 15

NA KAMINDA PA INDEPENDENSIA? pag. 8

INTERVIEW MET MINISTER DE KONING, pag. 3

GRAWATA, pag. 14

redaktie: c. tromp, h. oplaat, q. maduro, j. van eer, t. pengel, j. pereira, r. reeberg, j. schwengle.
redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36.
bank skol & komunidat: a.b.n., banknr. 31.47.886.
layout en fotografie: r. de graaff.
drukker: vad.

simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, pob 582, oranjestad, tel. 24219.

bestuur:
burney every, vise-presidente; mirella wijngaarden, 1° sekretario; ebby goedgedrag, 2° sekretario; jaime mata, 1° tesorero; gerrit besselink, 2° tesorero; dolfi kock, komisario; edgar boekhoudt, komisario; ramon todd dandaré, komisario.

SKOL & KOMUNIDAT

1985
aña 16 - no. 5

sindikato di maestronan di aruba

PREISNAN PA ABONO RIBA SKOL & KOMUNIDAT PA AÑA 1985 (10 NUMERO)

☐ antias naf. 32,50
☐ hulanda ku bapor naf. 32,50
☐ hulanda ku avion naf. 55,—
☐ otro paisnan ku pabor naf. 32,50

nomber: ....

....

adres: ....

....

manda un chèk of deposita plaka riba kuenta bankario a.b.n. nr. 31.47.886.
manda e formulario aki pa:
skol & komunidat,
cashero 17, aruba, n.a.

INTERVIEW MET MINISTER DE KONING

"De conferentie in 1983 heeft het risico genomen dat er natuurlijk in tien jaar veel kan veranderen."

"Kunt U aangeven waarom Nederland is afgestapt van het uitgangspunt dat alle eilanden bij elkaar dienden te blijven?"

"Ik wil het graag proberen, maar het is zo dat Nederland inderdaad sinds jaar en dag geloofd heeft dat het mogelijk zou zijn de Antillen van Zes niet alleen bij elkaar te houden, maar ook met elkaar in één Antilliaans staatsverband te leiden op de weg naar onafhankelijkheid. Ook op de Antillen zelf is er eigenlijk tot een paar jaar geleden weinig twijfel geweest op dat punt. Over onafhankelijkheid werd niet véél gesproken, maar met name op Curaçao is daar de laatste jaren toch wel tamelijk onbevangen over gediscussieerd. Ook op Aruba trouwens is met name door de MEP de gedachte van onafhankelijkheid in een eerder stadium wel geuit. De vooroorlogse jaren werden al gekenmerkt door tegenstellingen tussen Aruba en Curaçao met name. Dat is na de oorlog eigenlijk nooit beter geworden en in de afgelopen jaren — zeker na het optreden van de MEP, maar echt niet alleen door het optreden van de MEP — zijn die wrijvingen alleen maar groter geworden.
Van Nederlandse zijde is dat aanvankelijk genegeerd, later geprobeerd te verminderen door voorstellen voor vergaande decentralisatie. Die hebben het niet gehaald . . . jammer misschien, want wellicht had dat de spanning kunnen doen verminderen . . . en ik dacht dat de Koninkrijkswerkgroep eigenlijk de eerste is geweest die zich met de Status Aparte heeft bezig gehouden. Daarna ☞

hebben we de 'groep van zeven' gehad en toen zijn de commissies als het ware over elkaar heen gebuiteld.
De eerste R.T.C. had zich ook nog niet uitgesproken over Status Aparte, dat ging ook nog over een decentralisatiemodel. De Commissie van Zeven is toen gekomen met het voorstel 'honoreer maar de wens naar de Status Aparte', een wens die al veel eerder geuit was, en de R.T.C. van 1983 heeft inderdaad daartoe besloten. Nou, dat is de hele voorgeschiedenis. Nederland heeft nogal wat moeite gehad om te wennen aan die gedachte van de Status Aparte omdat het toch een doorbreking was van de eenheid van de Antillen. Nederland heeft wel van het begin af aan gezegd: Status Aparte kan alléén als voorportaal naar onafhankelijkheid en daarover zijn dan ook afspraken gemaakt op de R.T.C."

"Dat wordt dan beklonken met de wijziging van het Statuut waarin dan 1996 als datum voor de onafhankelijkheid van Aruba is vastgelegd. Ik vraag me echter af of de bevolking nou ook echt voor dit laatste gekozen heeft. Heeft men op die R.T.C. niet een aantal besluiten genomen zonder het volk te raadplegen?"

"Ja, het is moeilijk voor mij om daarin te treden want het heeft alles te maken met interne Antilliaanse en eilandelijke politiek. Het is wel zo dat aan de R.T.C. is deelgenomen door een ruime afvaardiging van alle politieke partijen, van de grote maatschappelijke organisaties, zodat op grond dáárvan er nog geen reden voor Nederland was en is om aan de representativiteit van die delegaties te twijfelen".

In een toch al lege Tweede Kamer die verder voornamelijk gevuld werd met arubaanse parlementariërs, kregen deze laatsten onlangs weer eens de rekening gepresenteerd van dezelfde tacticus — Ruud Lubbers — die hun enkele jaren daarvoor, tijdens de RTC van 1983, de onafhankelijkheid in de maag had gesplitst: Willen jullie een Status Aparte? Prima, maar dan wel na tien jaar oprotten. Dezelfde boodschap bracht minister de Koning in een exclusief interview met Skol & Komunidat. Geen echt nieuws dus. Maar wel een duidelijk beeld van de welhaast laconieke zakelijkheid waarmee Nederland zich ontdoet van haar koloniaal verleden, alsmede van het tegenstrijdige beleid dat hiervan het gevolg is.

door Rudi Oomen

Van links naar rechts: de heren Oomen, Moerman en De Koning.

TOETSINGSCONFERENTIE

"De conclusiepunten van de laatste R.T.C. zijn op zeer verschillende wijze geïnterpreteerd. Met name het punt betreffende de toetsingsconferentie aan het eind van de Status Aparte-periode, wordt, ook door de heer Betico Croes, nog wel eens anders geïnterpreteerd. Hoe zit dat?"

"De toetsingsconferentie is bedoeld om na te gaan of alsnog, na verloop van zeven, acht jaar de Antillen in hun totaliteit zelfstandig zouden kunnen worden".

"Op Aruba wordt — zeker nu, in het licht van de slechte economische toestand — juist beweerd dat die toetsingsconferentie dient om na te gaan of de onafhankelijkheid nog wel haalbaar is".

"Dat is nooit de bedoeling geweest, maar natuurlijk is die conferentie te zijner tijd meester van zijn eigen besluiten. Er zal dan overeenstemming moeten zijn tussen alle deelnemers, dat betekent dus de zes eilanden, de Antilliaanse regering en Nederland, over het wijzigen van het jaartal 1996. Wel, daar ziet het niet naar uit. Het jaartal 1996 is bij consensus vastgesteld en kan alleen bij consensus gewijzigd worden".

"Dat zou niet eenzijdig vanuit Aruba gewijzigd kunnen worden".

"Zeker niet".

"Politici op Aruba zeggen dan 'komt tijd, komt raad'. Uiteindelijk is het huidige Statuut ook door een min of meer eenzijdige wens voor verandering vatbaar gebleken. Men zou daar optimisme aan kunnen ontlenen voor wat betreft een uitstel of afstel van de onafhankelijkheid".

'Je moet mensen nooit optimisme ontzeggen, maar dát is volstrekt niet gefundeerd".

"Het is volgens U dus volstrekt uitgesloten dat Aruba zich na deze Statuutwijziging zou kunnen onttrekken aan de onafhankelijkheid?"

"Dat neem ik inderdaad aan en zo is het afgesproken. Waarom zou die afspraak niet uitgevoerd worden?"

"Het zou kunnen zijn dat problemen op het bestuurlijk vlak, op economisch terrein of op het gebied van de rechtszekerheid een rol gaan spelen".

"Nou ja, daar is Nederland natuurlijk bij betrokken, dus Nederland zal dan hoogstens zijn medewerking aan het systeem van rechtszekerheid kunnen opheffen wanneer zou blijken dat het onvoldoende functioneert. Maar de economische problemen worden niet anders: of Aruba nou in het Antilliaans verband zit, dan wel het heeft een Status Aparte, dan wel het is onafhankelijk, de economische problematiek blijft hetzelfde".

"Zou een gebrekkige rechtszekerheid voor U geen reden kunnen zijn om de onafhankelijkheid uit te stellen?"

"Dat verwacht ik niet, nee. Kijk, ik hoop dat het goed gaat met die rechtszekerheid. Dat betekent dat bij de onafhankelijkheid daar nieuwe afspraken over gemaakt moeten worden. Mocht het onverhoopt niet goed gaan met die rechtszekerheid, dan heeft Nederland natuurlijk geen enkel belang om daaraan te blijven meewerken".

EEUWIGHEID . . .

"Wat kunnen volgens U de consequenties zijn voor de overige eilanden van de jongste Statuutwijziging met betrekking tot hun mogelijke onafhankelijkheid?"

"Nou, er is geen enkele afspraak op dat punt gemaakt met de vijf eilanden. Ik denk ook niet dat op het ogenblik de bereidheid aanwezig is bij de vijf om tot dergelijke afspraken te komen. Men heeft besloten om als vijf verder te gaan. Dat is een punt van discussie geweest, een jaar lang ongeveer, maar vorig jaar zomer is die knoop doorgehakt op Bonaire en men heeft gezegd: wij gaan door als de Antillen van de Vijf. Nou, wat dan gebeuren moet, waar grote haast bij is, is het zó inrichten van het bestuur dat de Vijf daar ook inderdaad mee kunnen leven. Maar verder heeft het geen consequentie".

"Ook niet met betrekking tot hun onafhankelijkheid?"

"Nou, vanuit Nederland is door sommige politici vroeger wel eens gezegd dat die onafhankelijkheid door Nederland zou worden afgedwongen. De laatste jaren hoort U daar — terecht vind ik — niks meer van. Het gaat er vooral om de eilanden in staat te stellen om die keuzes te doen die zij voor hun eigen toekomst het beste vinden. Om het in een slagwoord aan te duiden: wij spreken over verzelfstandiging en niet over onafhankelijkheid en die verzelfstandiging betekent →

dus dat met name de ontwikkelingsgelden, maar ook natuurlijk de inspanning van de eilanden zelf, erop gericht moeten zijn om politiek, cultureel en maatschappelijk op eigen benen te kunnen staan. In feite is natuurlijk die verzelfstandiging al een heel eind gevorderd. Als je je realiseert dat er vanaf 1953 bestuurlijke en financiële autonomie is van het Antilliaans bestuur en van de eilandsbesturen. In de tweede plaats . . . dat eh . . . eh . . . ik had nog een tweede argument, maar dat ben ik vergeten . . . Maar ik denk dat die financiële en bestuurlijke autonomie voor meer dan dertig jaar eigenlijk voor zichzelf spreekt".

"Het blijft dus ook mogelijk dat de Antillen van de Vijf voor eeuwigdurende staatsrechtelijke banden met Nederland kunnen kiezen?"

"Het is moeilijk om over de eeuwigheid te praten. Als we kijken naar de afzienbare toekomst, dan denk ik inderdaad dat de opvattingen op de Antillen zelf doorslaggevend zullen zijn . . ., als ik kijk naar de *afzienbare* toekomst . . . maar ja, wat kun je afzien . . ."

"Tot 1996 is wèl af te zien?"

"Nou . . . althans . . . de conferentie in 1983 heeft dat durven opschrijven. Die hebben het risico genomen dat er natuurlijk in tien jaar veel kan veranderen".

"Bent U niet bang dat het een precedentwerking zou kunnen hebben, de toekenning van de Status Aparte aan Aruba, voor de andere eilanden?"

"Dat is ook de belangrijkste reden waarom de onafhankelijkheid daar onlosmakelijk aan verbonden is".

"Als afschrikwekkend element?"

"Nee, maar om geen misverstand te laten bestaan over de consequentie van de Status Aparte: het verlaten van het Antilliaans verband betekent in beginsel het verlaten van het Koninkrijk. En dan kan daar een paar jaar tussen zitten, omdat we elkaar niet willen overhaasten, maar de relatie tussen die twee is heel duidelijk, altijd duidelijk geweest en moet, naar mijn overtuiging, ook duidelijk blijven".

SAMENWERKING . . .

"Hoe vindt U dat de ontwikkelingen tot nu toe zijn verlopen?"

"Nou, het is redelijk goed gegaan denk ik. Je kunt zeggen dat alle uitvoeringsbesluiten genomen zijn in de géést van de afspraken op de R.T.C. Bepaald niet naar de letter van de afspraken op de R.T.C., met name omdat men zowel binnen de Antillen van de Vijf als op Aruba van mening was dat die afspraken niet naar de letter uitgevoerd konden worden omdat ze te topzware constructies zouden bevatten, omdat men — en dat is natuurlijk de politieke kant van de zaak — bang was elkaar te blokkeren. Er was te weinig wederzijds vertrouwen om deze verplichtende vormen van samenwerking zwaar uit te bouwen. En we hebben op de R.T.C., met name onder Nederlandse aandrang, een constructie gemaakt waarbij samenwerking onontkoombaar was. Nou die constructie is ernstig afgesleten, maar niettemin, we hebben van Nederlandse kant moeten constateren dat de bereidheid tot het aangaan van verplichtingen maar in beperkte mate bestond en ja . . . je kunt mensen niet dwingen om samenwerkingsvormen te kiezen waar ze eigenlijk meer last dan gemak van

→

ONTWIKKELINGSHULP:

"Als je nou vergelijkt met wat wij doen voor Noord-Nederland en Zuid-Limburg, dan komt die historische band daarin op uitgesproken wijze tot uitdrukking".

"U vergelijkt financiële hulp van Nederland aan de Antillen met de ontwikkelingshulp die Nederland aan andere landen geeft. Vindt U dat een goede vergelijking?"

"Ik vind het wel een goede vergelijking. Ik vergelijk overigens niet alleen met de andere landen. Ik vergelijk ook met kapitaalsoverdrachten in het kader van het regionaal beleid binnen Nederland. Ook dáárbij vergeleken is de hulp aan de Antillen buitengewoon groot. Eh . . . daar valt veel voor te zeggen voor die buitengewone grote hulp, maar het heeft natuurlijk ook risico's: het risico dat hulp verslavend werkt, dat hulp áfhankelijkheid vergroot in plaats van onafhankelijkheid.

Kenmerk van iedere ontwikkelingshulp moet zijn dat ie ónafhankelijkheid vergroot, dat ie bijdraagt tot verzelfstandiging van de samenleving. Ik ben bang dat we op de Antillen hier en daar de grens in de verkeerde richting passeren, dat de hulp langzamerhand gaat leiden tot een toenemende áfhankelijkheid van die hulp. Nou, dát moet je voorkomen met name wanneer dat leidt tot óók bestuurlijke afhankelijkheid. Dát is de reden geweest waarom ik mij verzet heb tegen een te grote bijdrage van Nederland in het Solidariteitsfonds. De kleine eilanden zijn voor de financiering van hun bestuur áfhankelijk, dat is onmiskenbaar — en voor wat betreft Saba en St. Eustatius zullen ze dat vermoedelijk geruime tijd blijven, wellicht ook Bonaire zal geruime tijd van die hulp afhankelijk zijn — laten ze dan afhankelijk zijn van een zustereiland binnen het Antilliaans verband en niet afhankelijk worden van Nederland. Dus, gegeven hun afhankelijkheid — die bestaat, zeg maar vanaf het Statuut waarin die bijstand is geregeld — moet niet Nederland de grote donor zijn, maar moeten de eilanden binnen de Antillen de donor zijn. Dat voorkomt een hele moeizame discussie tussen Nederland en de kleine eilanden over wat nu de bestuurlijke behoeften zijn ja of nee. Dat kan veel beter binnen de Antillen beoordeeld worden, zoals dat de laatste dertig jaar gebeurd is. Natuurlijk ook niet zonder moeilijkheden, maar de moeilijkheden met Nederland zouden vele malen groter worden".

"Toch schroomt Nederland niet om haar ontwikkelingshulp bij andere landen afhankelijk te stellen van bepaalde eisen die nou niet altijd de onafhankelijkheid van die landen in strikte zin respecteren".

"Nou . . . daar zijn eigenlijk geen voorbeelden van".

"Voor Suriname is de kraan dichtgedraaid".

Suriname: . . . stopgezet . . .

"Ja, in Suriname is de zaak stop gezet. Daar geldt ook een hele bijzondere relatie met Nederland. Maar in de vier jaar dat ik minister van ontwikkelingssamenwerking ben geweest, heugt het me niet dat ik ooit harde eisen heb gesteld. Natuurlijk worden er gesprekken gevoerd over de besteding van die hulp, over de economische koers van een bepaald land. Maar dat betekent niet dat het dan afhankelijk wordt. Als wij goede raad te bieden hebben dan neemt men die over het algemeen beleefd in ontvangst en handelt daarmee naar believen!"

"Zijn de historische banden die Nederland heeft met de Antillen dan niet een reden om de hulp aan de Antillen op een bijzondere manier te benaderen?"

"Ja, dat is duidelijk het geval. Zowel ten opzichte van Suriname als ten opzichte van de Antillen geldt natuurlijk dat de omvang van de hulp heel sterk bepaald wordt door die historische banden. Wij geven aan de Antillen net zoveel hulp als aan Noord-Nederland. Alleen . . . in Noord-Nederland wonen anderhalf miljoen mensen en op de Antillen wonen er 260.000, maar het bedrag is praktisch gelijk. Dat geeft aan hoe sterk die banden zijn en hoezeer dat doorwerkt in de hulp. Het gaat niet helemáál op, maar toch is het een vergelijking die zich opdringt als het gaat om de vraag: is de omvang van de hulp in overeenstemming met de intensiteit van de historische relaties. Dan zeg ik: ja, als je nou vergelijkt met wat wij binnen Nederland doen voor Zuid-Limburg en voor Noord-Nederland, dan komt die historische band daarin op uitgesproken wijze tot uitdrukking".

denken te hebben, waarvan ze vrezen dat deze de samenwerking eerder in de weg zal staan dan zal bevorderen en ik taxeer dat Nederland zich neer zal leggen bij een afgezwakte vorm van samenwerking".

"Wat zouden volgens U de gevolgen zijn van een geheel wegvallen van die samenwerking?"

"Ik zou het jammer vinden en ook onverstandig, want het zal de relaties tussen Nederland en de Antillen van de Vijf enerzijds en met Aruba als land in het Koninkrijk alleen maar moeilijk maken wanneer men zo evident afstand van elkaar neemt . . . Kijk, het samenleven in Koninkrijksverband brengt onherroepelijk verplichtingen met zich mee, ook beperkingen. Als Nederland samenwerkt in de E.E.G. dan doen we dat omdat we denken dat in zijn totaliteit het goed voor de positie van Nederland in de wereld en in Europa is, voor de komende generaties. Maar we hebben natuurlijk op zijn tijd daar last van, zoals andere partners daar op zijn tijd last van hebben. Wij kunnen niet meer alles doen zoals we dat zelf willen, we hebben rekening te houden met de andere lidstaten van de E.E.G. Nou, dat realiseren we ons en dan is het uiteindelijk een kwestie van afweging. Wil ik in het Koninkrijk van de vóórdelen daarvan profiteren, dan zal ik ook de beperkingen die dat heeft moeten accepteren. En als er geen enkele samenwerking mogelijk is, als men geen beperkingen die uit een samenwerking voortvloeien wil accepteren, dan heeft de Koninkrijksband ook geen enkele zin, dan is het een loze constructie geworden".

"Denkt U nou echt, in het licht van de ontwikkelingen van de afgelopen twintig jaar, dat er weer een vorm van samenwerking mogelijk zal zijn tussen de eilanden in de geest van bijvoorbeeld de Europese Gemeenschap?"

"Beginnen we met het tegendeel. Als het inderdaad zo zou zijn dat er op de eilanden geen enkele behoefte was aan onderlinge samenwerking, dan is het gedaan met het Koninkrijk. Dat kan dan even duren, die staatsrechterlijke constructie kan dan even blijven bestaan, maar dat verliest zijn zin".

"Ze zouden die samenwerking met Nederland misschien wel willen handhaven".

"Ja, maar die verliest dan zijn zin. Ik denk niet dat Nederland bereid is om een staatsrechtelijke band te handhaven met ieder van de eilanden afzonderlijk zonder dat die eilanden onderling een band hebben. Nederland heeft een staatsrechtelijke band met de *Antillen*. En niet alleen een staatsrechtelijke band. Ook historisch gezien is er alleen een band met de *Antillen*. Curaçao springt er wel eens uit als het grootste eiland, als het eiland waar de hoofdstad is van de Antillen, maar in beginsel geldt dat ten opzichte van Curaçao net zo goed voor St. Eustatius. Tot de Ronde Tafel Conferentie was Aruba in Nederland eigenlijk volslagen onbekend. Als je sprak over Aruba dan zeiden negen van de tien nederlanders: "Waar ligt dat?" Als je sprak over de Antillen dan zeiden negen van de tien nederlanders: "Dat weet ik". En dat is nou net het hele verschil. Dus voor Aruba is er geen politiek en geen historisch en geen cultureel draagvlak voor samenwerking met Nederland".

"Op Aruba weet echter wel iedereen waar Hendrik-Ido-Ambacht ligt, bij wijze van spreken. Daar zou men misschien wel dat historisch en cultureel draagvlak voor nauwe banden met Nederland zien".

"Ik heb het met de politieke leiders van Aruba daar vaak over gehad en ik heb vanaf het begin, ver vóór de R.T.C. gezegd: "Vergis U niet. Er is geen ruimte voor een blijvende staatsrechtelijke band tussen Aruba en Nederland. Men kan dat op Aruba wel willen, maar dan moet men dat realiseren via het Antilliaans verband". Nou, men heeft gekozen, men heeft gezegd: nee, dat offer van dat Antilliaans verband handhaven vinden wij te zwaar. Dat betekent de logische consequentie — en dáárom is het ook zo opgeschreven op de R.T.C. — de logische consequentie die is dan dat je zegt: "Wij wensen uit het Antilliaans verband te stappen en dus, zij het op termijn, uit het Koninkrijk".

"Waarom moet dat eigenlijk persé via dat Antilliaans verband als die banden met Nederland gehandhaafd willen worden?"

"Omdat, vanuit Nederland gezien, alleen het Antilliaans verband voor ons de partner is in het Koninkrijk".

"Op dit moment, maar staatkundig wordt er nu al gerommeld".

. . . alleen band met Antillen . . .

DEFENSIE: *militair vacuüm . . .*

"Hoe moet het met de defensie gaan op Aruba?"

"Nou ja, ik denk net als op verreweg de meeste andere eilanden, namelijk dat men een politiemacht heeft die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid van de gouverneur of van de gezaghebber of hoe die man heet. Die zal dan orde en rust moeten bewaren".

"Dat is de interne beveiliging. Maar hoe zou de externe defensie zijn?"

"Die is er niet. Eh . . . daarin onderscheidt een onafhankelijk Aruba zich eigenlijk niet van enig ander eiland in het Caraïbisch gebied. Want ook dáár waar men wel een eigen defensie heeft is die overal onvoldoende om — behalve dan misschien Cuba — aanvallen van buitenaf te weerstaan".

"Er komt dus weer een militair vacuüm bij".

"Eh . . . ja, zo kun je het noemen, maar je kunt tegelijkertijd zeggen: dat vacuüm is op alle andere eilanden al sinds jaar en dag aanwezig en tot dusver heeft dat slechts in uitzonderingen geleid tot politieke gevolgen. Nou . . . dat is op Cuba — de Varkensbaai — mislukt vanuit Amerika gezien en . . . Grenada, waar het gebeurd is en gelukt is".

"Dus dat zou een consequentie kunnen zijn als op Aruba elementen zouden opduiken die niet in de pas lopen met machten uit de buurt".

"Nou, dat zou een consequentie kúnnen zijn. Ik denk dat er meer eilanden zijn die uit de pas lopen hè, vanuit Amerika gezien, met het beleid dat men dáár graag zou wensen, zonder dat het verder enige consequentie heeft gehad".

"Dat moet dan misschien niet te ver uit de pas lopen".

"Nou ja, wat heet ver hè. Michael Manley is nou ook niet een schoolvoorbeeld van iemand die naar Amerikaanse inzichten altijd precies binnen de lijntjes is gebleven".

"Hij beweert dan ook dat hij ONDERGRONDS veel agressie van Amerika te verduren heeft gehad".

"Het heeft in ieder geval de onafhankelijkheid van Jamaica niet aangetast".

"Ja, maar er wordt niet in Nederland gerommeld, niet op de Antillen van de Vijf. En als men op Aruba denkt daarmee te kunnen rommelen, nou ja, men gaat zijn gang, ik kan dat niet verbieden. Ik kan alleen zeggen: het is gefundeerd op valse verwachtingen".

PATRONAGE . . .

"Wat beschouwt U eigenlijk als basisvoorwaarden waaraan voldaan moet zijn wil een eiland als Aruba de onafhankelijkheid kunnen ingaan? Hebt U daar enige condities voor?"

"Eigenlijk nauwelijks. Er zijn tal van eilanden in het Caraïbisch gebied die onafhankelijk zijn en al die eilanden verkeren in verschillende posities. Ze hebben één overeenkomst: ze zijn allemaal klein. Of je nou over Jamaica spreekt of over Trinidad als de relatief grote, Cuba, dan wel over St. Kitts, ze zijn allemáál klein en ze weten zich onder zeer verschillende omstandigheden toch redelijk te redden".

"Toch denk ik dat het onafhankelijkheidsstreven van Aruba duidelijk verschilt met dat van die andere eilanden. Als je op Aruba met de mensen praat vinden ze de Status Aparte prima, maar onafhankelijkheid . . .

→

hó. Vindt U het voldoende als de politici op een R.T.C. akkoord gaan met een eis (de onafhankelijkheid) die door ***Nederland*** *is gesteld; vindt U dat een voldoende waarborg voor de aanwezigheid van een onafhankelijkheidsstrevem van de bevolking?"*
"Ja, kijk, we leven ook op Aruba in een democratie, waarin politici het volk vertegenwoordigen. En als het volk het daar niet mee eens is dan moet ze andere politici kiezen. Dat is niet gebeurd in die drie jaar die nu verlopen zijn. Daaruit kun je afleiden dat het toch blijkbaar wel aanvaard wordt. In de tweede plaats: in een democratie ga je met elkaar om op basis van argumenten. Noem mij één argument waarom Aruba wél de Status Aparte tot een goed einde zou kunnen brengen en niet de onafhankelijkheid. Status Aparte betekent dat je je eigen bestuurder bent, dat je jezelf financiert, er is wat ontwikkelingshulp vanuit Nederland, maar dat is marginaal".
"Vindt U de Antilliaanse manier van politiek bedrijven vergelijkbaar met Nederland?"
"Ten dele . . . zeker voor wat betreft de vorm. De inhoud van het politiek systeem is natuurlijk Antilliaans, is Arubaans. Dat blijft ook zo. Dat is vandaag al zo, dat is de afgelopen dertig jaar zo geweest onder het Statuut, het zal de komende tien jaar zo blijven en dat zal na 1996 niet veranderen".
"Onderkent U niet de mogelijkheid, met name in kleine gemeenschappen, dat politieke besluiten bijvoorbeeld vanwege een intensief patronagesysteem, wel eens minder zuiver de wil van het volk verwoorden als in grotere gemeenschappen?"
"Is patronage op het ogenblik onbekend op de Antillen?"
"Ik dacht het niet".
"Nee, lijkt mij ook".
"Daarom zou er reden voor twijfel kunnen zijn als politici hier komen vertellen dat het volk onafhankelijkheid wil".
"Maar dan hadden we nooit met het Statuut moeten beginnen. Vanaf 1953 is er die bestuurlijke onafhankelijkheid, inclusief patronage. Ja . . . dat is één van de zwakke punten van het Antilliaanse systeem. Zoals het Nederlandse systeem zwakke punten heeft, heeft ook het Antilliaanse systeem zwakke punten. Maar dat heeft ons niet verhinderd om in 1953 te zeggen: toch gaat die bestuurlijke en financiële zelfstandigheid door en we zullen dat zeker handhaven".

WIJSHEID . . .

"Bent U op de hoogte van het feit dat zeer veel politieagenten van het Arubaanse korps om overplaatsing hebben gevraagd naar andere eilanden?"
"Ja".
"U weet ook waarom dat gebeurt?"
"Eh . . . formeel weet ik het niet, maar materieel kan ik alleen maar constateren dat een aantal agenten die tot dusver wel op Aruba wilden werken zeggen: Onder het nieuwe regieme willen we dat niet. En dat geeft blijk van een gebrek aan vertrouwen in het nieuwe regime. Dat is de enige manier waarop ik dat kan interpreteren".
"U hebt geen idee waarom die angst, waarom die vrees is ontstaan in het politiekorps?"
"Ja, je kunt er ideeën over hebben maar daar worden we weinig wijzer van. Ik heb te maken met de *materiële* positie van de politie op Aruba en ik hoop dat men daar oplossingen voor weet te vinden waardoor toch voldoende agenten voor het Arubaanse politiekorps beschikbaar blijven, welke bestuurlijke vorm men daar dan ook voor wenst te kiezen. En . . . bekend is dat gepraat wordt over de gedachte dat het land van de Antillen van de Vijf, c.q. Curaçao in de vorm van technische bijstand agenten ter beschikking zou willen stellen. Als dáármee dat gebrek aan vertrouwen overwonnen kan worden dan lijkt me dat op zich een sluitende oplossing".
"U bent niet op de hoogte van de oorzaken van dat gebrek aan vertrouwen?"
"Ik kan er alleen maar over speculeren en dat doe ik dus niet".
"Ik vind het vreemd dat U daar niet over ingelicht wordt".
"Ja, . . . de eersten die mij daarover zouden moeten inlichten zijn de bestuurders van Aruba. Van die weet ik alleen dat er een politieprobleem is omdat een aantal mensen overgeplaatst wenst te worden, hetzij naar Curaçao, hetzij naar andere eilanden".
"Het zou toch interessant kunnen zijn om te weten waarom ze overgeplaatst willen worden".
"Ja, dat is dat gebrek aan vertrouwen en waar dat nu precies weer in gefundeerd is, dat laat ik voor rekening van de agenten zelf".
"U onderhandelt alléén met de politici?"
"Ja, met de bestuurders".
"U twijfelt verder niet aan de voorstelling van zaken van de Arubaanse politici?"
"Als die bovendien nog ondersteund wordt door goede argumenten".
"Komt bij U nooit de vrees op dat je op Aruba ook Surinaamse toestanden zou kunnen krijgen?"
"Nee. Ik ken Suriname vrij goed en ik denk dat de samenloop van omstandigheden die dáár geleid heeft tot de huidige situatie zich op Aruba niet zal voordoen".
"Waarom denkt U dat?"
"Omdat die zó uniek is in de vorm van . . . de samenstelling van de bevolking en de positie van de krijgsmacht . . . de positie van het bestuur ook wel, maar toch vooral die twee dingen, de samenstelling van de bevolking en de positie van de krijgsmacht . . . dat zijn zaken die uniek zijn voor Suriname en dus niet herhaalbaar zijn op enig ander eiland van de Antillen".
"Nu we het toch over Suriname hebben: U bent niet bang dat er een migratiegolf van Arubanen op gang komt zoals indertijd met Suriname?"
"Ja, je kunt het niet uitsluiten, maar het zou hoogst ongewenst zijn".
"Bent U van plan er iets tegen te doen als het zover komt?"
"Dat moeten we bekijken als het zover komt".
"Tot slot: Wat zou U doen als de bevolking van Aruba bijvoorbeeld in een referendum enkele jaren voor 1996 zich massáál tegen onafhankelijkheid zou uitspreken?"
"Dan wens ik mijn opvolger wijsheid toe!"

Zo kreeg het onderhoud toch nog een vrolijk einde, want de heer de Koning moest zelf toch ook wel hartelijk lachen om deze laatste uitspraak. ●

GEOPOLITIEK

"Is het nou zo dat Venezuela en de Verenigde Staten tegen een opsplitsing zijn van de Nederlandse Antillen?"
"Dat is nooit kenbaar gemaakt".
"Hebben ze zich nooit op enige wijze bemoeid met deze kwestie?"
"Alleen passief. De Nederlandse regering heeft een reizende ambassadeur destijds naar Latijns-Amerika en naar de Verenigde Staten gestuurd om daar de gevoelens te peilen en daarbij is niets gebleken van onoverkomelijke bezwaren".
"Er is een theorie gangbaar die inhoudt dat de sluiting van de Lago een politieke zet was van Exxon, om Aruba economisch op de knieën te krijgen".
"Nee, ik denk niet dat Exxon dat soort diepliggende en achterliggende gedachten heeft gehad. Die hebben gewoon gekeken naar de portemonnee en gezegd: nou, we hebben genoeg verloren, het is afgelopen".

Defensie: militair vacuüm . . .

NA KAMINDA PA INDEPEDENSIA?

Manera a sali na kla un bes mas durante e deliberashonnan enkuanto e kambio di Statüt na kuminsamento di e luna di yüni, Hulanda no kier tende mes di un eventual posponemiento di e fecha di independensia pa Aruba. Señor de Koning, den su entrevista ku Skol & Komunidat den e edishon aki, tampoko no ta laga lugá pa duda i ta duna su argumentonan tambe. No ta asina ku nos ta sinti nos mes yamá pa defendé e opinion di Hulanda tokante e tópiko aki, pero tòg nos kier ekspresá nos strañesa ku ta awor numa, na e momento ku pa 99% ta sigur ku Status Aparte ta klabá, tur partido aki na Aruba ta kuminsa grita ku Hulanda ta imponé nos pa bira independiente na 1996. Nos ta konsiderá e grito aki komo uno basta oportunista i hipókrit. Pakiko?

E posishon di Simar

Na promé lugá ta pa basta aña kaba ku Hulanda a laga sa ku e sigur-sigur (i ku tur rason, segun nos) no ta aseptá un Status Aparte sin mas pa Aruba of kualkier otro isla. Na dado momento Hulanda a bisa ku e ta bai di akuerdo ku Status Aparte solamente ora e ta resultá den un independensia. Un pensamento ku ainda (aunke ku basta difikultat) ta pas dentro di e interpretashon di e derecho di outodeterminashon di N.U. Nos ta bisa 'ku basta difikultat', pasobra tanto Gobierno di Hulanda, komo esun di Antias a wordo 'behoorlijk aan de tand gevoeld' dor di N.U. durante e último añanan tokante e asunto di Status Aparte. Esei no a sali den publisidat di e tanto ei (menos algun biaha), pero nos sa di mashá bon fuente ku N.U. *no* ta 100% konbensí ku e derecho di outodeterminashon ta aplikabel den e situashon di Antias. Parse ku el *a* wordo aseptá, pero ku un mínimo di antusiasmo ...

Nos, di SIMAR, nunka tabata fanátiko di Status Aparte, manera tur hende sa (ounke, lamentablemente, poko hende a komprondé nos motibonan, ku ta puramente rashonal i sindikal). Nos nunka a sera nos wowo pa e difikultatnan i diskrepansianan ku tabatin entre Aruba i Kòrsou. Pero nos tampoko no a sera wowo pa e berdadero kousanan di esei i nos tabatin e firme konvikshon ku e diferensianan por a wordo solushoná na un otro manera, un manera mas positivo i rasonabel ku esun drástiko i separatista aki. Pasobra pa un sindikato sinsero e konsepto di 'solidaridat' entre pueblonan (trahadó) ta di un nivel mucho mas halto ku kasi kualkier otro konsepto. (Mira nos 'Diskussiestuk Onafhankelijkheid' di 1976). (I e echo ku nos tambe a kritiká, en general, e partido ku durante e periodo di e último 13 añanan, a hiba e lucha pa Status Aparte, no tin nada di haber ku e 'lucha' riba su mes. Nos a kritiká nan pa e

Señor de Koning

ta sali: ta lòs for di Kòrsou i nada, pero nada mas nan tabata kier aparentemente. Tur partido, ku MEP na kabes, a guli e 'kondishon' di Hulanda pa bira independiente despues di e Status Aparte na un manera oportunista, keriendo ku si Status Aparte ta lográ numa, nan lo por a feks e kuenta di independensia ku Hulanda. Pero na Hulanda, pa nan asombro, nada por a worde gefeks! Hulanda a mustra klaramente ku bo no por hunga ku kosnan serio asina. No ku nos ta di akuerdo ku e motibonan ku Hulanda ta usa den henter e asunto aki, pero e planeamento di un fecha pa e posibel independensia riba su mes ta un bon kos. Si e fecha ei *no* a wordo poní den e Statüt nobo, nos por a lubidá pa semper ku un dia nos lo bira independiente, konosiendo nos polítikonan.

Te hasta den e referendum ku a wordo proponí pa tene promé ku '96, nos por mira un opstákulo serio pa e

manera anti-demokrátiko, anti-sindikal, semi-rasista, diktatorial den kual nan a hiba, no solamente nan 'lucha', pero henter nan maneho riba tereno insular komo sentral ...)

Kon ku sea, durante e añanan SIMAR a 'adapta' su mes for di un posishon kontra te ku un posishon di opservador/-partisipante krítiko. Nos a sali for di e punto di bista ku si t'asina ku mayoría di e pueblo aparentemente ta desea Status Aparte, nos tin ku respet'e i yuda di tur manera ku e proseso ta bai a lo menos na un manera mas demokrátiko i responsabel posibel. Sobretodo nos a hasi nos trabou sindikal riba e tereno aki, saliendo for di un prinsipio sindikal ku *mester* apoyá fuertemente e lucha di un pueblo pa su independensia. Aunke nos tabata kontra i despues a tolerá *e forma spesífiko* pa yega na un independensia, nos semper tabata i lo ta na fabor di e aspirashon ei riba su mes.

Status Aparte *mará* na independensia

Ta p'esei nos no por ta di akuerdo ku e gritonan di varios banda ku ta ekspresa duda den e posibilidat pa nos bira independiente. Nan ta hasi komo sifuera ta kontra e fecha di 1996 nan ta, pero tras di nan palabranan bo por tende masha bon ku ta miedo nan tin pa e independensia en general. Awor numa nan berdadero kara

independensia. Pasobra si e mentalidat 'dependentista', ku a reina te awor, ta keda ekstistí, e referendum ei lo wordo usa sin duda komo un instrumento pa *skapa* independensia. Nos tin nada kontra un referendum riba su mes komo instrumento demokrátiko den esaki, pasobra e sirkumstansianan por kambia di tal manera ku ta mihor pa sea adelantá òf pospone e fecha pa un sierto periodo, òf ku ta wòrdo disidí di bira independiente hunto ku e otro islanan tòg. En todo kaso *nó* un referendum ta *skapa* independensia.

E argumento ku ta wòrdo usa ku pueblo no a ekspresá su mes pa un independensia, nos ta konsiderá komo basta diskutibel i te hasta komo un insulta pa e pueblo. N' ta asina ku (sin konta e 'referendum' di MEP na aña '77 mes, pasobra esaki nunka tabatin balor pa nos) tur hende tabata sa pa basta aña kaba ku Status Aparte ku tur partido a boga p'e, tabata *mará na independensia*? N' ta asina ku e partido ku (sea pa motibonan oportunista) a aseptá esei na e ultimo R.T.C., i ku ta yama su mes 'independentista', a haña mayoría di voto tambe despues di e aseptashon ei? Nos tambe sa ku hopi di e votonan ei no a wordo lográ a base di rason, pero mas bien a base di sentimiento i via di intimidashon i favoritismo, pero esei no ta kita ku awor ta demasiado lat kaba pa drai e oloshi bèk ... Si ta asina tanto duda →

e partidonan di oposishon tin tokante e deseo pa independensia di e pueblo aki, anto pakiko nan no a grita prome i pakiko nan no a boga pa un referendum prome ku e kambio di Statüt? Kisas pasobra nan tabatin miedo ku pueblo, despues di e desaster ekonómiko, kousá dor di mal maneho di MEP, lo por a skohe pa lubida e Status Aparte 'luhoso' aki pa semper?. Eksaktamente esei tambe tabata e motibo pakiko tur partido polítiko (ku eksepshon den sierto sentido di P.P.A) no kier a tende mes di un posponemento di e fecha di 1-1-86. (Es desir: publikamente, pasobra den konbersashonnan privá tur polítiko rasonabel, sin eksepshon (tampoko di MEP), a atmití ku en realidat e ta un lokura pa drenta Status Aparte den e sirkumstansianan aktual ...) I ademas: kasi tur gremio aki na Aruba a mustra e mesun aktitut, ounke nan a varia den nan ekspreshon: tin ku tabata kontra un posponemento (SEPA i Kamara di Komersio) i tin ku a tuma un posishon ambivalente òf silensioso (ATIA, Klero i tambe sierto sindikatonan, inkluso SIMAR). F.T.A., komo úniko grupo representativo, a ekspresá su mes abiertamente pro un posponemento.

Mester bin kambio drástiko!

Laga nos pone bon kla un biaha mas ku e pro òf kontra Status Aparte i e pro òf kontra di un posponemento di esei no tin nada, pero nada di hasi ku un pro òf kontra di e independensia riba su mes. Nos tin e fuerte impreshon ku no tur hende ta kompronde esei i te hasta por t'asina ku e pueblo en general tampoko no ta konsiente di esaki. En kaso ku t'asina: nos por konstatá ku e polítikonan e ora ei *no* a ehekutá e lokual ta biba bou pueblo i nos por konkluí anto ku nan a gaña pueblo barbaramente ... Pero e echo ku pueblo te ainda no a lanta protestá, ta laga nos konkluí ku e Status Aparte ta di un balor asina grandi p'e, ku p'esei e ta dispuesto pa *aseptá* e independensia.
Nos no ta di opinion ku un konsiderashon asina t'esun mas 'saludabel' ku tin pa fungi komo un punto di salida pa yega na e indenpendensia sinembargo; i ta p'esei nos tin basta miedo pa e futuro kaminda pa independensia, si e mentalidat ei — di nos pueblo (aparentemente?), pero sigur di nos polítikonan — no kambia a korto plaso.
Pero si tabata esei so ku mester wòrdo kambiá den futuro serkano, nos inkietut lo no tabata asina grandi ainda. Tin mas kos sinembargo, kosnan masha serio mes, ku *mester* disaparese a todo kosto. Aki nos ta referí na e lokual nos a bisa promé kaba: e mentalidat meskino i tur su konsekuensianan di esnan ku a 'gobernâ' nos isla durante e último 10 añanan.
Si nos no logra konsientisá mayoría di nos pueblo ku mester bin un *kambio drástiko* en relashon ku esei, prome ku nos subi e kaminda pa independensia dia 1 di yanüari 1986, anto nos ta teme lo peor ... E dos, tres lunanan ku nos tin dilanti nos aworaki lo bira esnan mas importante i mas desisivo ku nos tabatin i ku nos lo tin pa basta tempo ... ●

Relato di "Werkgroep Vrouwenzaken"

Komishon "Werkgroep Vrouwenzaken" (W.V.Z.) a finalisá su trabounan pa e aña eskolar aki. W.V.Z. tin komo meta general emansipashon di hende muhé i komo meta partikular posishon hurídiko di e maestranan miembro di SIMAR.
Despues ku dia 11 di febrüari 1983 e dos artíkulonan 95 i 96 di L.M.A. a keda abolí, W.V.Z. por a kuminsa traha mas konkretamente. E abolisashon aki a pone ku di awor en adelante hende muhé kasá tambe por apelá pa drenta servisio permanente.
Bou di guia di W.V.Z. mas o menos 60 maestra kasá a entregá un karta den kual nan ta pidi pa drenta servisio permanente.
Te fin di 1984 ningun hende no a tende nada.
Ora puntra kon ta pará ku e trámitenan, W.V.Z. tabata haña tur sorto di kontesta, pero nada konkreto.
Na desèmber 1984 W.V.Z. a disidí di manda un rekordatorio general, referiendo na L.M.A. i na e kaso "Bergen-Molenaar".
Na yanüari 1985 W.V.Z. a pone un ultimatum i a pensa asta riba un kaso hurídiko masal.
S.K.O.A. entretanto a duna e maestronan kasá ku mas di 10 aña den servisio i ku a apelá pa servisio permanente, loke nan tin derecho riba dje ku un siguransa di 20 ora.
S.M.O.A. probablemente lo tin e mesun maneho aki.
Di B.C. sinembargo nada di servisio permanente i ta retiro so a kai. E kaso di "Bergen-Molenaar" a logra den Korte Superior tambe, pero e veredikto te ainda no tabatin resultado.
Manera kos ta mustra, tin hopi insiguridat pa loke ta trata e posishon hurídiko di e maestra kasá, en espesial pa e aña eskolar benidero. Te ainda no tin ningun indikashon ku gobierno ta hasiendo algo riba e tereno aki.
Loke sí ta sigur, ta ku nos gobierno ta sigui diskriminá hende muhé, usando e argumento ku situashon ekonómiko ta malo. ●

MIEMBRO DI SIMAR

Usa **bo** derecho demokrátiko: manda **bo** opinion pa **bo** revista, **Skol & Komunidat**

"E BASE DI SIMAR"

Den kareda di e 10 aña i piko ku mi ta ligá ku Simar, mi a ripará ku kada pasa tanto tempo e sindikato aki ta pasa den loke ku nos por yama un "krisis di identidat", ku ta manifestá su mes den e duda ku si e organisashon aki ta ariba e bon kaminda.
Den mi konsepto, globalmente tabata tin tres tipo di kousa pa e atakenan aki di krisis di identidat:

* *un dissenso bou di e dirigentenan tokante di e metanan i strategía di e organisashon;*
* *un divorsio entre e dirigente- i miembronan a konsekuensia di sea apatía, demotivashon òf alienashon;*
* *un reto di pafó ku a trese na kla debilidat- i kontradishonnan den e ideología i/òf struktura di organisashon.*

Pero irespekto di e kousa di e atake di krisis di identidat, den e reflekshon ku generalmente a sigui, semper e siguiente 5 puntonan tabata dominá:

* *e meta i karakter fundamental di e organisashon;*
* *e funkshonamento interno di e organisashon, espesialmente e komunikashon entre e dirigente- i miembronan;*
* *e nivel di partisipashon di e miembronan;*
* *e relashon ku otro sindikatonan;*
* *e relashon ku polítika.*

Awe, a base di e reto ku e situashon polítiko-ekonómiko a pone nos dilanti, un biaha mas e dirigentenan di SIMAR ta hunto pa reflekshoná ariba e fundeshi di nan sindikato i den e konteksto di e reflekshon aki, e komishon organisadó di e seminario a pidi mi pa papia un-ke-otro tokante di e base di SIMAR.
Den mi ponensia mi lo bai papia di kon e miembronan di SIMAR ta wak nan sindikato, esaki a base di e resultadonan di e enkuestanan di Oktober 1977 i Oktober 1983, relatá na e sinko puntonan ariba menshoná.

Direktiva di Simar a organisá, riba e dianan 16 i 17 di mei último, un seminario pa su kolaboradornan ku e meta pa yega na un plan di trabou pa futuro. Komo guianan di e diferente diskushonnan riba e dianan ei, a fungi lekturanan di Lydia Emerencia, Ralph van Breet i Eddy Croes. Den S&K no. 4 ya nos a publiká e presentashon di Lydia Emerencia tokante enseñansa. Nos ta sigui e serie aki ku e lektura di Ralph van Breet, sperando ku esaki tambe lo yuda konsientisá nos miembronan i ku nan lo no laga di duna *nan* opinion of proposishon den un di e siguiente edishonnan.

E enkuestanan di 1977 i 1983

Pero promé di analisá e resultado di e enkuestanan di 1977 i 1983 a base di e sinko puntonan ya menshoná, mi kier a bisa un-ke-otro tokante di e enkuestanan aki ariba nan mes.
Na aña 1977 SIMAR tabata pasando den un periodo di krisis: no por a haya hende pa tuma puesto den direktiva, e atendensia na e reunionnan tabata pésimo, e situashon polítiko di e tempo ei a krea basta diskòrdia entre e miembronan; enfin, e situashon tabata tal, ku diferente hende ya a kuminsá papia di abolí e sindikato.
Den e situashon aki e direktiva provishonal a disidí pa tene un enkuesta pa chèk kiko ta biba bou di e miembronan, pa di e manera aki purba di sali for di e situashon di krisis ku e sindikato tabata aden. Konsiente di e situashon di krisis aki un parti supstansial di e miembronan a koperá ku e enkuesta, resultando den un rèspòns di mas o menos 77%.
Na aña 1983 e situashon tabata mas stabil i e motibo prinsipal pa tene e enkuesta tabata e deseo di e direktiva pa haya un "feed back" di e miembronan enkuanto di nan maneho.
Parsialmente pa motibonan di organisashon, pero prinsipalmente pa motibo di e situashon stabil, e rèspòns di e miembronan tabata hopi abou: mas òf menos 36%.
Tur esaki ta trese kuné, ku nos mester ta basta kouteloso ora di interpretá e resultadonan di tanto e enkuesta di Oktober 1977 komo esun di Oktober 1983: esun di promé ya ta 8 aña bieu i basta kos a kambia den e ocho añanan aki i esun último no nesesariamente ta representativo pa e miembresía di SIMAR, ya ku e rèspòns tabata solamente un 36%.

Meta i karakter fundamental

Laga nos pasa awó pa e análisis di e resultado di e enkuestanan di 1977 i 1983 a base di e sinko puntonan anteriormente menshoná.
Si nos wak e funkshonamento di SIMAR nos ta ripará ku históríkamente SIMAR semper tabata tin un karakter tripel:

* di un banda SIMAR ta un sindikato ku tin primordialmente komo meta pa bringa pa kondishonnan di trabou husto pa e gremio di maestronan di skol en general i su miembronan en partikular. SIMAR ta ehersé su funkshon di sindikato prinsipalmente via di su RPC i su

Poner
R. Ralph v
na e sem
Simar dia 16

partisipashon den e GOOP;

* di otro banda SIMAR ta un organisashon gremial profeshonal, ku komo tal ta funkshoná komo un grupo di preshon pa ku e maneho di enseñansa, ku komo tal ta dirigí tambe ariba e kapasitashon i desaroyo profeshonal di su miembronan i ku komo tal finalmente tambe ta dirigí ariba e informashon i formashon di e pueblo en general. SIMAR ta ehersé su ròl komo grupo di preshon prinsipalmente via di su partisipashon den e asina yama "Onderwijs-contactcommissie" i su reunionnan regular ku e departamentonan di enseñansa di tanto gobièrno sentral, komo gobièrno insular. Pa loke ta trata su ròl komo promotor di e kapasitashon i desaroyo profeshonal di su miembronan, SIMAR a instituí e asina yama Onderwijscommissie ku via di tayernan di trabou, seminario- i konferensianan ta traha ariba e formashon profeshonal aki. I finalmente pa loke ta toka e meta edukativo di informashon i formashon di e pueblo en general, nos mester referí na e revista "Skol & Komunidat" ku ta e prinsipal hèrmènt pa ku e meta edukativo aki;

* na di tres luga SIMAR ta un sosiedat rekreativo ku ta organisá aktividatnan sosial, kultural i deportivo pa su miembronan. SIMAR ta ehersé e funkshon rekreativo aki prinsipalmente via di CORESI i den sierto sentido tambe via di Teachers United, ounke ku e último aki legalmente no ta ligá na SIMAR.

nsia di
van Breet
minario di
5 mèi 1985

Te weinig leden voor de verschillende commissies . . .

E echo ku SIMAR "de facto" semper tabata tin un karakter tripel historikamente a resultá di ta tanto un ventaha, komo un desventaha.

E karakter multiple di SIMAR tabata un ventaha den e sentido ku esaki a amplia e "appeal" di SIMAR kompará ku e "appeal" di un organisashon netamente sindikal, pero e tabata un desventaha den e sentido ku ela krea konfushon bou di e dirigentenan i miembronan enkuanto di e meta i karakter fundamental di e organisashon. Si nos analisá e resultadonan di e enkuestanan di 1977 i 1983, nos ta ripará ku pa e miembronan e funkshon sindikal ta bin na di promé luga, siguí pa e funkshon komo grupo di preshon pa ku e maneho di enseñansa. Tambe nos ta ripará ku pa e miembronan di SIMAR e funkshon rekreativo i e funkshon komo promotor di e kapasitashon i desaroyo profeshonal ta klaramente ariba un di dos plano, mientras ku e funkshon di informashon i formashon di e pueblo en general ta ariba un di tres plano.
Awó, e resultadonan aki no ta trese nada nobo: tur hende ku ta medianamente na haltura di kon kos ta kana den SIMAR, sa ku un reunion tokante di e introdukshon di trabao ta hala mas hende ku un reunion tokante di e introdukshon di Papiamento i nan sa tambe ku un fiesta di CORESI ta hala mas hende ku un anochi di informashon tokante di e introdukshon di un moneda propio, algo ku kasualmente tambe a wòrdo organisá pa CORESI.
Pero siguiendo ku nos análisis, nos ta ripará ku e enkuestanan ta duna nos informashon adishonal ku hopi biaha ta wòrdo neglishá:

* nos ta ripará p.e. ku e miembronan ta duna un interpretashon masha estrecho na e funkshon sindikal, esta: bringa pa kondishonnan di trabou husto pa e gremio di maestronan di skol i ku tur otro funkshon ta wòrdo balotá saliendo for di echo si e ta kompatibel òf no ku e funkshon primordial aki;
* tambe nos ta ripará ku den asuntonan di kondishonnan di trabou SIMAR ta e promé instansia ku e miembronan ta aserká: no ta pornada e kantidat di miembro a subi di 480 na Ougùstùs 1984 pa 534 na Mèi 1985, un kresemento di 11,25%;
* tambe nos ta ripará ku e miembronan no ta duna tur e funkshonnan ku SIMAR tin komo un organisashon gremial profeshonal e mesun balor: saliendo for di primordialidat di e funkshon sindikal, nan ta duna mucho mas balor na e funkshon komo grupo di preshon pa ku e maneho di enseñansa, ku na e funkshon komo promotor di e kapasitashon, e desaroyo profeshonal òf e funkshon di informashon i formashon di e pueblo en general;
* i finalmente nos ta ripará ku den bista di e miembronan mas i mas SIMAR ta pèrdiendo su funkshon rekreativo, lokual a lo largo por afektá e solidaridat bòu di e miembronan negativamente.

Resumiendo nos por bisa anto, ku históricamente SIMAR "de facto" semper tabatin un karakter tripel, viz.: e karakter di un sindikato, e karakter di un organisashon gremial profeshonal i e karakter di un sosiedat rekreativo, pero den e pensamento di e miembronan, SIMAR mas bien tin un binomio: na promé luga un sindikato i na di dos lugá un grupo di preshon pa ku e maneho di enseñansa.

Funkshonamento interno

Den su kasi 16 aña di eksistensia komo e sindikato úniko di e maestronan di skol di Aruba, SIMAR a pasa den varios krisis di direktiva, kualnan lo tabata e refleho di →

un supuesto divorsio entre e dirigente- i miembronan, a konsekuensia di sea apatía, demotivashon òf alienashon.
Awó e pregunta ta si e supuesto divorsio aki realmente ta eksistí i si esei ta asina, kual ta su karakter.
Loke nos por ripará ta, ku denter di SIMAR tin un grupo di mi ta kere no mas di 50 hende — i ku den nan mayoría ta presente awe maínta — ku ta e weso di lomba di SIMAR i bàsikamente ta nan a ròn e organisashon aki durante henter su periodo di eksistensia. Komo sosiólogo ku ta na haltura di e asina yama "Lei di hero di Michels" e tendensia aki di forma un oligarkía pa mi no ta ningun sorpresa: aki na Aruba nos por ripará e mesun tendensia aki den tur organisashon voluntario i segun e buki di Zin Henry: "Labour Relations and Industrial Conflict in Commonwealth Caribbean Countries", mesun kos nos ta topa tambe den e movemento sindikal ariba e islanan di Karibe di abla ingles.

Sin ku tin nodi di referí na e teoria di "Sentralismo Demokrátiko" di V.I. Lenin, nos por bisa ku e tendensia oligárkiko aki no nesesariamente ta algo malo, ya ku generalmente esaki ta halsa e efisiensia i efektividat di e organisashon i ademas, generalmente e miembronan no ta spera nada otro.
Si nos wak e resultadonan di e enkuestanan di 1977 i 1983 nos por ripará ku mayoría di e miembronan ta di opinion ku e funkshonamento interno di SIMAR ta sufisientemente demokrátiko i ku e komunikashon entre e dirigente- i miembronan ta manera debe ser.
Pero di otro banda e enkuesta di 1977 ta kontené indikashonnan di un divorsio ideológiko entre e dirigente- i miembronan, algo ku nos ta topa bèk den e enkuesta di 1983, pero di un manera mas indirekto, esta: den forma di krítika ariba e liña editorial di Skol & Komunidat.

Awó nos tur sa, ku den e kampo di opinion públiko, SIMAR semper a hiba un liña progresista. Pero di otro banda nos sa tambe, ku a konsekuensia di nan sosialisashon polítiko i nan posishon sosial, mayoría di e maestronan di skol mas bien ta di tendensia konservador. Pa esei e divorsio di ideología ku nos ta ripará entre e dirigente- i miembronan di SIMAR realmente no ta nada straño.
Pero si mi tin di bisa, ku mi tin e impreshon ku mientras un 5 pa 10 aña pasá e divorsio ideológiko aki tabata hopi problemátiko i tabata resultá den un alienashon di un gran parti di e miembronan, e desaroyonan di e último añanan ariba tereno polítiko-estatal i ariba tereno sosio-ekonómiko a pone ku denter di SIMAR mas hende a bin wèita e nesesidat di un polítika sindikal agresivo, lokual na mi pareser a mengua e intensidat di e divorsio ideológiko ya menshoná.

Resumiendo nos por bisa anto, ku denter di SIMAR tin bon kla un tendensia oligárkiko, pero ku generalmente e miembronan no ta sinti esaki komo un problema. Loke ku sí ta un problema, ta e divorsio ideológiko entre e dirigente- i miembronan, pero tin indikashonnan ku a konsekuensia di e desaroyonan di e último añanan den e komunidat Arubano e intensidat di e divorsio ideólogiko aki a mengua.

Bezoek aan de ledenvergaderingen kan beter . . .

Nivel di partisipashon

E siguiente punto ku mi kier trata awe maínta ta e nivel di partisipashon di e miembronan. Sin eksaherá nos por bisa, ku atraves di e 15 aña i piko di eksistensia di SIMAR, e punto aki ta esun ku a kousa e dirigentenan mas doló di kabes, ya ku e poko partisipashon di e miembronan tabata, i ta te aínda, e mayor kousa di demotivashon bou di e dirigentenan, resultando den e tantísimo krisis di direktiva ku SIMAR a pasa aden.
Ami personalmente semper a keda asombrá di e ekspektativanan halto ku e dirigentenan di SIMAR tin pa ku e nivel di partisipashon di e miembronan ya ku e poko partisipashon di e miembronan pa mi e ta komplemento lógiko di e tendensia oligárkiko ku mi a kaba di menshoná.
Tur organisashon voluntario aki na Aruba ta keha di e poko interes ku tin pa bira miembro di nan direktiva òf pa tuma un otro posishon di responsabilidat i ta pa esei ku unda ku bo bira, konstantemente bo ta topa e mesun karanan.
Awó, si tur e organisashonnan voluntario aki na Aruba ta sintá ku e problema aki, ta dikon den SIMAR esaki lo mester ta otro?
Pasobra ta trata aki di maestronan di skol? Pasobra SIMAR tin tambe e karakter di un organisashon gremial profeshonal? Eksperiensia ta mustra ku ningun di dos suposishon no ta valido i ta straña mi ku apesar di e lèsnan di e eksperiensia, ainda e dirigentenan di SIMAR ta kere den e webo di gai di un partisipashon halto di e miembronan.
For di e enkuesta di 1977 nos ta haya un bon bista di e grado di involvimiento di e miembronan den nan sindikato. Den e enkuesta aki a presentá na e miembronan diferente grado di involvimiento i a base di esaki a puntra nan te kon leu un bon miembro mester ta involví, pero tambe: te kon leu nan ta haya ku nan mes mester ta involví. Si nos standarisá e kantidat di persona ku ta menshoná kada posibilidat, komo un porsentahe di e kantidat di miembro ku SIMAR tabata tin na Oktober 1977, nos ta haya e siguiente kuadro:

grado di involvimiento ku por spera di:	un bon miembro	ego
* paga kontribushon	74 %	73 %
* asistí na e reunion general	73 %	67 %
* partisipá na kongresonan	54 %	40 %
* partisipá na eventonan sosial	44 %	36 %
* bira miembro di komishonnan di SIMAR	42 %	21 %
* bira miembro di e asina yama "kontaktraad"	29 %	12 %
* partisipá den komishonnan na nòmber di SIMAR	29 %	10 %
* bira miembro di direktiva	27 %	5 %

Si nos wak e diskrepansia ku tin den e grado di involvimiento ku den opinion di esnan ku a partisipá den e enkuesta por spera di un bon miembro di SIMAR, kompará ku e grado di involvimiento ku por spera di nan mes individualmente, nos mester konkluí ku un gran parti di e miembronan di SIMAR no ta konsiderá nan mes di ta un bon miembro i nan no tin ningun problema pa atmití esei tampoko.
Pero e konklushon mas importante ku nos por saka ta, ku pa un mayoría di e miembronan nan involvimiento den SIMAR no ta bai mas aleu ku paga nan kontribushon i asistí na e reunionnan general. I te asta nos mester bisa, ku e último aki ta dudoso, weitando di un banda e atendensia pésimo na e reunionnan aki i di otro banda e malkontento ku ta reina pa ku e reunionnan aki, segun ku a sali na kla den e enkuesta di 1983.
Resumiendo nos por bisa anto, ku kontrali →

na e ekspektativanan halto ku e dirigentenan di SIMAR semper tabata tin pa ku e nivel di partisipashon di e miembronan, pa un mayoría di e miembronan nan grado di involvimiento den SIMAR mas bien ta keda limitá na djis nan kontribushon.

Relashon ku otro sindikatonan

E di kuater punto ku mi kier a trata awe maínta, ta e asunto di e relashon di SIMAR ku otro sindikato, pero, komo ku den e di tres charla di awe maínta kompañero Eddy Croes lo trata e topiko "Koperashon Sindikal", mi lo ta breve den mi análisis di e punto aki.
Weitá den e konteksto mundial, ta un echo ku for di e prinsipio di e movemento sindikal, e koperashon sindikal semper tabata tanto un anhelo, komo un nesesidat. Pero tambe ta un echo, ku faktornan polítiko-ideológiko semper a forma un barera ariba e kaminda di koperashon sindikal aki, di tal manera ku mundialmente mirá, awendía e movemento sindikal ta partí den e sindikatonan afiliá na e World Federation of Trade Unions i esnan afiliá na e International Confederation of Free Trade Unions.
Nos por ripará ku e mesun prosesonan ku a i ta hunga ariba e nivel mundial, tambe a i ta hunga na Aruba: di un banda nos a haya mas koperashon sindikal, pero di otro banda nos a haya tambe un stankamento di e koperahon sindikal aki pa motibonan polítiko-ideológiko. Komo ehèmpel di e promé, nos por tuma e kreashon di SIMAR na Yüli 1969 komo e sindikato úniko di e maestronan di skol di Aruba, na lugá di e sinko (5) sindikatonan ku tabata eksistí te na e momentonan ei. Komo ehèmpel di e stankamento di e koperashon sindikal, nos por tuma e spatmento for di otro di FESINA na aña 1977, a konsekuensia di e infiltrashon di política partidista den e organisashon aki. Pero asina mes, e dirigentenan di SIMAR semper tabata hopi pro e koperashon sindikal i e resultadonan di e enkuestanan di 1977 i 1983 ta mustra ku e sentimento aki ta wordo kompartí pa e miembronan. Si nos mester remarká den e konteksto aki, ku e enkuesta di 1977 ta mustra ku e miembronan ta hasi un distinshon entre koperashon global i akshon sindikal komun. Pa loke ta toka e di promé, nos ta ripará un aktitut netamente gremial, den e sentido di un preferensia pa koperashon ku na promé lugá e otro sindikatonan di maestro na Antías, siguí na di dos lugá pa e otro sindikatonan di maestro den nos región, siguí na di tres lugá pa e federashon mundial di sindikatonan di maestro. Pero pa loke ku ta toka e asunto di akshon sindikal komun, nos ta wak un preferensia pa koperashon ku na promé lugá e otro sindikatonan di maestro na Antías, siguí na di dos lugá pa e otro sindikatonan di trahadónan di gobièrno na Aruba, siguí na di tres lugá pa e resto di sindikatonan na Aruba. E desaroyonan di e último aña ariba tereno sindikal na Aruba a konfirmá e indikashonnan di e enkuesta di 1977 ku ora ku ta trata di akshon sindikal komun e aktitut gremial di e miembronan di SIMAR ta wòrdo superá pa un aktitut netamente sindikal. Resumiendo nos por bisa anto, ku en general e miembronan di SIMAR ta pro koperashon sindikal; den temponan trankil

Moeizame relatie met andere vakbonden . . .

nan tin un preferensia pa koperashon ku e otro sindikatonan di maestro na Antías, den nos región i ariba nivel mundial, pero ora ku ta trata di akshon sindikal komun e aktitut gremial aki ta wòrdo superá pa un aktitut netamente sindikal.

Relashon pa ku política

E problemanan ront di e welga polítiko di Ougùstùs 1977, e krítika konstante ariba e liña editorial di Skol & Komunidat i, resientemente, e problemanan ront di e lantamento di un partido di obrero, tur ta ehèmpelnan di e karakter problemátiko di e relashon di SIMAR pa ku e kehaser polítiko.
A primera vista artíkulo 11 di e statütnan di SIMAR ta regla e relashon aki di un manera bon klá, pero e simpel echo ku den e mundo di awendía e sindikatonan, komo un di e tres partnernan sosial, nesesariamente a amplia nan kampo di akshon pa terenonan anteriormente reservá eksklusivamente pa polítikonan profeshonal, kombiná ku e echo ku aki na Aruba i na Antías en general, política den e sentido di gobernashon ta wòrdo dominá pa politikería partidista, ta hasi ku "de facto" e relashon di SIMAR pa ku e kehaser polítiko ta mucho menos klá, ku "de jure" a keda stipulá den e statütnan. Den mi opinion e relashon pa ku e kehaser polítiko ta e asunto ku históricamente mas a krea un dissenso entre e dirigentenan di SIMAR i tin tur indikashon ku historia ta keda ripití su mes.

E enkuesta di 1977 ta mustra ku e gran mayoría di e miembronan di SIMAR ta kontra di kualkier involvimiento di nan sindikato den política partidista, irespekto ku si ta trata di koperashon na akshonnan polítiko, manera e welga di Ougùstùs 1977, òf lantamento di un propio partido, manera e partido di obrero ya menshoná. Tumando na kuenta e aktitut aki di e gran mayoría di e miembronan di SIMAR, ta kon bini ku e relashon pa ku e kehaser polítiko ta keda un punto di diskòrdia? Mi kontesta ta, ku denter di SIMAR, meskos ku denter di e komunidat Arubano en general, e liña di divishon entre política i politikería, entre "policy" i →

FESINA in 1977 uit elkaar gespat . . .

"politics" no ta mucho klá, di manera ku akshonnan ku debidamente ta kai denter di e kampo di akshon sindikal, ta wòrdo mirá komo akshonnan di indole polítiko-partidista i vise versa. No kabe duda ku e konfushon aki ta debilitá e sindikato i ta habri e porta hancho habrí pa infiltrashon di indole polítiko-partidista.
Resumiendo nos por bisa anto, ku e enkuesta di 1977 ta mustra ku e gran mayoría di e miembronan ta kontra kualkier involvimiento di SIMAR den polítika partidista, pero asina mes e relashon di SIMAR pa ku e kehaser polítiko ta e asunto ku históríkamente mas a krea un dissenso entre su dirigentenan.

Konklushon

Mi tà kuminsá mi charla awe mainta ku e ponensia, ku kada pasa tanto tempo, SIMAR ta pasa den un krisis di identidat; un ponensia ku ningun hende ku ta medianamente na haltura di e historia di SIMAR no por nenga. Pero ta na su lugá pa añadí, ku generalmente e dirigentenan di SIMAR a sabi di respondé na e reto ku e krisisnan aki a pone nan dilanti; pasobra, si no saka nos sòm, nos ta wak, ku apesar di e alto-i-bahonan ku tabata tin, e historia di SIMAR fundamentalmente ta mustra un trènt positivo, ku diferente logro importante i un konstante superashon di krisisnan di identidat, di direktiva, di motivashon. Papiando den terminonan kuantitativo nos ta wak, ku entre otro a konsekuensia di e aktual situashon polítiko-ekonómiko i e hopi inseguridat ku esaki a trese kuné, e grado di organisashon di e gremio di maestronan di skol awó a pasa e marko di 60%. Pero asina mes, e echo ku e porsentahe aki tòg te aínda ta relativamente abou i e echo ku e grado di organisashon ta varia hopi segun tipo di enseñansa, ta mustra ku SIMAR tin un basta pida di kaminda di kana aínda.

KUADRO: Grado di organisashon di maestronan segun tipo di skol

Tipo di skol	Maestro I-3-'83	Miembro Simar I-8-'84	Grado di organisashon	Idem Hulanda 1977/78
KO	68	51	75 %	80 %
BO	339	158	47 %	83%
BuO	39	20	51 %	67 %
HHO/LTO	133	67	50 %	70 %
ETAO/MAVO	144	98	68 %	80 %
HAVO/VWO	53	29	55 %	71 %
MTO/MAO	50	27	54 %	70 %
HBO(APA)	16	3	19 %	45 %
Total/Promedio	842	453 *	54 %	76 %

* Ademas SIMAR tin 27 miembro ku no ta pará na skol.

Pa esei mi ta kere ku e seminario aki ta hopi oportuno, ya ku e reto ku e aktual situashon polítiko-ekonómiko ta pone nos dilanti, ta eksihí un kontesta bon pensá, den forma di un plan di akshon a mediano plaso, ku por konta ku sosten di e miembronan.
Mi aporte na e seminario aki, ta un análisis di e base di SIMAR, kual mi lo kier terminá, ripitiendo e sinko konklushonnan prinsipal ku a sali for di e análisis aki:

*** Históríkamente SIMAR semper tabata tin un karakter tripel, esta: sindikato, organisashon gremial profeshonal i sosiedat rekreativo; pero, den e pensamento di e miembronan, SIMAR mas bien ta un binomio: na promé lugá: sindikato i na di dos lugá: grupo di preshon pa ku e maneho di enseñansa.**
*** Denter di SIMAR tin un tendensia oligárkiko, pero generalmente e miembronan no ta sinti esaki komo un problema. Loke ku sí ta un problema, ta e divorsio ideológiko entre e dirigente- i miembronan, pero tin indikashon ku e intensidat di esaki a mengua.**
*** Kontrali na e ekspektativanan halto ku e dirigentenan di SIMAR semper tabata tin pa ku e nivel di partisipashon di e miembronan, pa e mayoría di e miembronan nan grado di involvimiento den SIMAR mas bien ta keda limitá na djis paga nan kontribushon.**
*** En general e miembronan di SIMAR ta pro koperashon sindikal; den tempunan trankil nan tin un preferensia gremial, pero ora ku ta trata di akshon sindikal komun, e aktitut gremial aki ta worde superá pa un aktitut netamente sindikal.**
*** Ounke ku e gran mayoría di e miembronan ta kontra di kualkier involvimiento di SIMAR den polítika, tòg e relashon di SIMAR pa ku e kehaser polítiko ta e asunto ku históríkamente mas a krea un dissenso bou di su dirigentenan.** ●

Direktiva di Simar i Redakshon di Skol & Komunidat ta desea tur miembro un bon fakansi grandi.
Pa esnan ku ta bai afó: kòrda bini bèk si ...
Pa esnan ku ta keda: no laga kos fria ...
Nos ta topa!

grawata

BARATIO - BARATIO - BARATIO!!

Masha barata pida den lamá Karibe!
Trahadornan ansioso na kantidat!
Sindikalismo morto na soño!
Un hende so pa dil ku'ne!
Mas ku 30% di diskuento!
Kiko mas bo kier!

STATUS BARATUS - STATUS BARATUS!!

***

Positivo ta: ku te ainda nos tin 152 polis ku wes'i lomba ku no kier bira miembro di e 'Mep-Mep-Macoute' despues di 1/1/86 ...

Masha negativo ta: korta prome ku tur kos i rigurosamente den e gastonan di e sektor kultural/sosial (enseñansa, Inst. di Kultura, Idefre, ets.) di un pais den desaroyo i riba kaminda pa su independensia ...

***

Volgens De Koning heeft het Arubaanse politiekorps niet voldoende vertrouwen in het nieuwe regiem. Dat klopt, maar weet hij ook dat 't omgekeerde (en dan 'regiem' in die andere betekenis) óók geldt en dat dat eigenlijk veel erger is?

***

Hoe je 't ook draait of keert. I.M.F. of F.M.I.: alles draait om de 'M' van MACHT ...

***

Segun Betico Croes, awor pa e 'lucha', nos mester dal un par di pasonan patras, pa despues bai dilanti ku pasonan gigantesko. Lokual e no a bisa ta ku esaki ta konta solamente p'e, su famia i su "fan-club chupamedias".

***

Poko poko tur lus ta wòrdo pagá, riba tereno kultural, di enseñansa, trabou sosial. Un djis nos ta den un skuridat kompleto, ku solamente un strea briante ...: Nos Máksimo Lider ...

***

Michi sí a adaptá su mes masha lihé: e ideología e tabatin kaba (el a traha na Lago ...), despues di 4 luna el a 'desaroyá' un bigote segun estilo di e mesun ideología. Awor ta falta solamente ku e ta grita su papiamento outentiko ...

***

Ta solisitá urgentemente: un dòkter ku sa hasi milager, manera Daniel Andrade (Topacio), pa HABRI WOWO DI ARUBA ...

***

HARDLOPEN OP ARUBA

Nu we ons mentaal enigszins aan het herstellen zijn van de enorme dreun die de sluiting van Lago en het faillissement van Aruba hebben veroorzaakt, is het zaak om ons te gaan aanpassen aan de nieuwe situatie. De reeds aangenomen tariefsverhogingen van diverse dienstverleningen en wat er nog allemaal meer voor ons in het vat zit, nopen ons tot het nemen van maatregelen om het hoofd boven water te houden. Dat zal niet meevallen. Velen van ons zijn gewend geraakt aan een tamelijk zorgeloos leventje, waarin de financiën nauwelijks problemen opleverden. Dat zal nu drastisch gaan veranderen. Het inkomen wordt minder, de uitgaven worden meer. Hoe lossen we dat op? Ik ben op dat gebied geen deskundige; u zult zich moeten wenden tot financiële experts. Maar op een bepaald terrein kan ik wel van dienst zijn en dat is de vrijetijdsbesteding.

door rinus de graaff

Tennis: dure sport?

Het kan geen kwaad uw vrijetijdsbesteding eens onder de loep te nemen. Wat geeft u daaraan uit en wat is het rendement van deze bestedingen. Laat ik maar eens aannemen dat u een liefhebber(ster) bent van tennis. Een prima sport en daarbij tevens een grandioos spel. Ik heb het zelf jarenlang intensief gespeeld. Heeft u zich wel eens gerealiseerd wat deze sport u maandelijks kost? Waarschijnlijk niet, want dat was nergens voor nodig. Nu dat drastisch gaat veranderen zal ook het mes in de vrijetijdsbesteding gezet moeten worden.

Het lidmaatschap van een tennisclub is nog wel op te brengen, maar de daarbij komende onkosten kunnen toch aardig in de papieren gaan lopen. Allereerst de uitrusting: minimaal twee tennisrackets, daarnaast de regelmatig terugkerende post van tennisballen, rackets opnieuw bespannen, schoenen, die op de asfaltbanen vrij snel slijten, en kleding. Hoewel tennis de laatste jaren een geaccepteerde volkssport is geworden, verwacht men toch dat de spelers beschaafd gekleed de baan opkomen en tenniskleding kan duur zijn. Tennis is ook een zeer gezellige sport. Men blijft vaak langer op de club hangen. De bar is rijk voorzien en voordat u het weet, hebt u toch meer uitgegeven dan u van plan was. Gaat u 's avonds spelen dan komen er nog extra lichtkosten bij. Zet u al deze uitgaven op een rijtje, dan kan tennis financieel aardig uit de klauwtjes rennen.
Wil men toch blijven sporten (op elke leeftijd een 'must'), maar de onkosten stevig beperken, dan kan hardlopen een prima alternatief zijn. Niet alleen financieel maar ook konditioneel, knapt u er een stuk van op. Want laten we eerlijk zijn: tennis vereist geen optimale konditie en u zult er ook geen ijzersterke konditie van

→

krijgen. Het is meer een technische sport, terwijl het bij hardlopen meer op de konditie aankomt.
Wilt u desondanks toch blijven tennissen maar daarnaast gaan hardlopen, dan is dat een uitstekende kombinatie. Het kan u net dat 'ietsje meer' geven om uw tegenstander in de derde set te verslaan.

Hardlopen: goedkoop!

Hardlopen is een van oudsher eenvoudige en demokratische sport. Een veel gehoorde kreet was: 'sport voor iedereen' en dat is nu precies wat hardlopen is. Wanneer u besluit om mijn raad op te volgen en met hardlopen begint, behoeft u geen dure uitrusting aan te schaffen. U heeft geen partners, tegenstanders of een ploeg nodig; sterker nog, u behoeft niet eens aanleg te hebben. Wanneer u begint met hardlopen, of zo als u het wilt noemen: trimmen of joggen, hangt het slechts af van één persoon: UZELF.

Hardlopen is een goedkope sport. Atletiekclubs, waarin het hardlopen gezamenlijk beoefend wordt, zoals in Nederland, zijn er niet op Aruba. Dus geen kontributie. Voor de eerste tijd hebt u alleen nodig: shirtje (liefst zonder mouwen) en een broekje. Van een oud t-shirt knipt u eenvoudig de mouwen af. Op uw loopschoenen, de duurste aankoop, mag u echter niet bezuinigen. Die moeten werkelijk perfekt zijn en helemaal aangepast aan uw voeten. Daarmee voorkomt u hinderlijke blessures. Woont u aan de beach, dan hebt u zelfs geen schoenen nodig, want dan kunt u op blote voeten lopen. De meeste mensen moeten echter hardlopen op 'onvriendelijke' en onnatuurlijke oppervlakken, zoals asfaltwegen of betonnen randen. Een paar goede loopschoenen komen u op een uitgave te staan van plm. f. 75,—. Ze gaan aanmerkelijk langer mee dan een paar tennisschoenen.
Gaat u later aan wedstrijden meedoen, dan komt er inschrijfgeld voor de wedstrijden bij van plm. f. 3,— tot hooguit f. 10,—. De aanschaf van wedstrijdkleding is dan wel op zijn plaats. Zoals u ziet, vanwege de financiën hoeft u het niet te laten.

Veldloop te Grapefield.

Niet meer roken

Maar u zit nog gemakkelijk in een luie stoel. Niet zo gek ver van u vandaan is de voordeur. Daar achter ligt de weg: het begin van een nieuwe, goedkopere, maar net zoveel voldoening gevende hobby: hardlopen. Sterker nog: u krijgt een geheel nieuwe kijk op het leven. Uw konditie wordt beter, uw figuur knapt er van op en ongemerkt wordt uw leven op aangename wijze beheerst door het lopen.
Mocht u nog roken, dan komt u al gauw tot de ontdekking dat dit niet strookt met uw nieuwe levenswijze. Naarmate de prestaties beter worden is het ook niet zo moeilijk met roken te stoppen. Weer een post die u van uw begroting kunt schrappen.
Ook de neiging tot het ongelimiteerd innemen van alkoholische versnaperingen wordt aan banden gelegd. Men zal niet zo gauw meer geneigd zijn een avondje door te zakken, want dat komt de prestatie van de volgende dag niet ten goede.

Kortom het mes snijdt aan twee kanten: uw uitgaven worden gedrukt en uw konditie gaat vooruit. Een kombinatie die u beter bestand maakt tegen de konsekwenties van de huidige crisis.

Lopen op Aruba

Het Arubaanse klimaat is niet het meest gunstige klimaat voor onze nieuwe hobby. Het hardlopen in de tropen levert meestal geen topprestaties op. Wel een voordeel is, dat we het hele jaar door in een gelijkmatige situatie kunnen trainen. De beste tijden om te trainen zijn de vroege morgenuren, omstreeks zonsopgang, en in de late namiddag, na vijf uur. Afgeraden moet worden om na zonsondergang te gaan lopen i.v.m. de slecht verlichte wegen en het Arubaanse verkeer dat nog niet voldoende vertrouwd is geraakt met het fenomeen 'joggers' langs de wegen.

Finish gehaald.

Het lopen op Aruba heeft zo z'n eigen specifieke problemen. Allereerst het wegdek, dat meestal bestaat uit asfalt. Trainen op bosgrond en in parken, zoals in andere landen wel mogelijk is, is op Aruba nu ten enenmale onmogelijk. Een aangepaste schoen met dikke zool maakt het lopen op asfalt wat prettiger.
De loslopende honden vormen het tweede probleem. Al loopt u voor de honderdste keer langs hetzelfde huis met dezelfde hond, hij zal u nog steeds blaffend tegemoet rennen. Daarom train ik bij voorkeur langs de asfaltwegen; op de knoekwegen is het hondenprobleem veel groter. Toon bij een naderende hond beslist geen angst, al loopt het u dun door de broek. Wat wel eens wil lukken: steek de weg over en passeer langs de andere kant. Helpt dit niet, dan kan een onverwachte schreeuw de hond afschrikken. Mocht u hiermee ook geen resultaat boeken, doe dan net of u een steen opraapt en maak een gooibeweging. In 95% van de gevallen zal dit afdoende zijn. Voor die laatste 5% geldt de hardste methode: raap werkelijk een steen op en probeer raak te gooien. M'n achillespezen zijn me veel te lief. De dierenliefhebbers zullen nu wel hun wenkbrauwen fronzen, maar ik ben de mening toegedaan dat honden niet op de openbare weg thuishoren. Wel eens zeven honden, w.o. twee dobermanns achter u aan gehad? Dan neemt u alle middelen te baat om deze beesten af te schrikken. Gebeten ben ik nog nooit, maar het is wel oppassen geblazen.
Ook de chauffeurs zijn het er niet altijd mee eens dat u een bescheiden deel van de weg in beslag neemt. In het gunstigste geval schreeuwen ze u na, waarbij zelfs het woord 'mariko' valt. Ook ben ik wel eens vanuit een truck
→

met steentjes bekogeld. Maar u mag het geloven of niet: ik heb tweemaal meegemaakt dat chauffeurs schuin op me af kwamen rijden om me van de weg af te drukken. Maar over het algemeen genomen blijft het bij: 'eén, twee, Jantje. Hop, hop', of iets dergelijks. Laat u door het bovenstaande niet afschrikken en besteed er geen aandacht aan. Het overgrote deel van de passerende automobilisten heeft respekt voor uw doorzettingsvermogen.

Pova-parkoers

Mocht u als beginner het nog niet aandurven op de weg te trainen, dan kan het parkoers bij de Pova een oplossing zijn. U loopt daar een rechthoekig trajekt van 2750 meter op de stoep. Geen last van honden of passerende auto's. Het is ook wat gezelliger. Meer mensen maken van deze gelegenheid gebruik. U zou b.v. aansluiting kunnen vinden bij een groepje medebeginners, als u daar behoefte aan hebt. Een nadeel is, dat u er naar toe moet rijden. Gaat u later de zaken wat serieuzer aanpakken, dan is de beste methode: het tuinhekje achter u dicht slaan en de weg op.

De jeugd wordt beloond met medailles.

De warmte is niet specifiek een Arubaans probleem. Ook in de V.S. kan het zomers behoorlijk heet zijn. Alleen degenen die over een goede konditie beschikken, kunnen trainen op de hetere uren van de dag. Zet dan wel een petje op en trek een shirt aan die de zonnestralen tegenhouden, maar toch luchtig genoeg om verdamping mogelijk te maken.

Nylon weefsels zijn in dit opzicht bijzonder goed gebleken. Witte kleding weerkaatst het zonlicht het beste. Maar, zoals gezegd: vermijd in de beginperiode de hete uren van de dag.
Tijdens een training kan het vooral in de december- en januarimaand wel eens voorkomen dat u verrast wordt door een regenbui. Loop rustig door en voltooi de voor die dag vastgestelde trainingsarbeid. U gaat er echt niet dood van. Blijf na afloop niet rondlopen in uw natte shirt, maar droog u onmiddellijk af en trek een droog shirt aan.

Nog even geduld

Dit zijn wat algemene punten die betrekking hebben op het lopen op Aruba. Mocht u door dit opstelletje enige belangstelling hebben gekregen voor het lopen, dan raad ik u aan nog niet de voordeur uit te snellen. Want ik durf te wedden, dat u binnen de kortst mogelijke tijd weer in uw luie stoel bent beland, gedesillusioneerd en er met geen tien paarden meer uit te krijgen. En dat is niet de bedoeling. Hardlopen moet rustig aan opgebouwd worden, want dan alleen zult u er profijt van hebben, zowel lichamelijk als geestelijk. In een volgend artikel zullen we stap voor stap met u doornemen wat er zoal bij komt kijken om van u, ongeacht de leeftijd, een redelijk hardloper te maken die met plezier bijna dagelijks, als het uitkomt, zware of minder zware trainingsarbeid wil verrichten zonder nadelige gevolgen. Nog even geduld. ●

Start rekreatieloop op het Pova-parkoers.

IX Congreso Panamericano de Educacion Fisica, 7-13 oktober 1984 te Curaçao

18/4/85 / N. BROWNE

In de herfstvakantie van het vorige jaar werd de vakgroep lichamelijke opvoeding van de Simar vertegenwoordigd door de heren Armand Hessels en Norman Browne op het 9e Panamerikaanse Congres voor de Lichamelijke Opvoeding.
Dit congres bood niet alleen de mogelijkheid tot kennisverrijking, maar tevens de mogelijkheid om betere contacten te leggen met vakmensen uit de regio.
Gedurende de presentaties van de diverse delegaties bleek al gauw dat er gemeenschappelijke probleemgebieden bestaan m.n. kadervorming en curriculumontwikkeling.
Het congres stond in het teken van de jeugd en de organisatoren — leden van de vakgroep L.O. van de Sitek — hebben het permanente bestuur van het Panamerikaanse congres kunnen overhalen tot het invoegen van een praktijkgedeelte, hetgeen voor dit congres een novum is.
Ondanks het feit dat terug kan worden gekeken op een geslaagd congres, moet er melding gemaakt worden van enige organisatorische onvolkomenheden. Zo bleef het praktijkgedeelte ver beneden peil, terwijl de congressisten vertrokken zonder de resoluties te mogen ontvangen.
Na het welkomstwoord van de premier, de voorzitter van de Sitek en de voorzitter van het organiserend comité, de heer Rein Persaud, ging het congres van start met de presentatie van Philip Elhage (Cur.).

Het congres stond in het teken van de jeugd

PHILIP ELHAGE: LICHAMELIJKE OPVOEDING EN JEUGDINTERESSE

In zijn betoog illustreert de heer Elhage hoe de lichamelijke oefening een positieve invloed kan hebben op de jeugd. Beschouwen we de persoonlijkheidsontwikkeling als een resultaat van zijn lichamelijke, motorische, geestelijke, morele, sociale en emotionele ontwikkeling, dan concluderen we het volgende: Om acceptatie van de l.o. bij de jeugd te bewerkstelligen, moeten de leerplannen zijn afgestemd op de ontwikkelingsfase van de jeugd. In een era van toenemende mechanisatie en automatisering wordt de vrijetijdsbesteding van essentieel belang.
Uit onderzoek is gebleken dat de sport heel hoog scoort als vrijetijdsaktiviteit bij de Europese jeugd, met 43.9% voor jongens en 40% voor meisjes. Daarna volgen aktiviteiten zoals excursies, t.v., muziek, lezen, dansen etc.
Het welslagen van sportprogramma's hangt af van een goede planning waarbij rekening wordt gehouden met de natuurlijke inclinatie van de jeugd tot bewegen en spelen (homo ludens) én de ontwikkelingsfase.
Ten aanzien van derde wereldlanden stelt de heer Elhage dat een gebrek aan materiaal vaak resulteert in discontinuiteit in leerplannen. De oplossing hiervoor moet aan de basis gezocht worden.
Allereerst moet men de programma's aanpassen aan de geografische en culturele realiteit.
Ten tweede: intensiever gebruik van bestaande lokaliteiten en faciliteiten.

ANTHONY ANNARINO (U.S.A.): LEER- EN LESPLAN IN DE LICHAMELIJKE OPVOEDING

De inhoud van Annarino's redevoering raakt een gevoelig gebied, niet alleen in de L.O., maar in het hele onderwijs, n.l. de discrepantie tussen theorie en praktijk. Zijn betoog kreeg derhalve de meeste aandacht.
De lichamelijke opvoeding kan men op twee manieren beschouwen: als produkt en als proces.
De l.o. als produkt kent vast omschreven doelen gerelateerd aan de progressieve groei en ontwikkelingsfase van de leerling. Onderwijsgedrag houdt in dat d.m.v. eenvoudige motorische aktiviteiten de basis wordt gelegd voor de complexere vaardigheden. Ter illustratie: werpen en vangen, springen, slaan moeten uiteindelijk leiden tot de "smash" in volleybal.
De l.o. als proces kan worden omschreven als ervaringen opdoen. De leerling is in constante interaktie met zijn leeromgeving. Maar de omgeving stelt ook eisen en verwachtingen en de leerling moet een evenwicht in zijn leersituatie zien te vinden. Dit zoeken naar evenwicht noemt de leraar: leren of ervaring. Ter illustratie: in een volleybalgroep met uiteenlopende niveaus, zal de minderbegaafde letten op eerder gemaakte fouten, en de techniek van de anderen om aldus minder fouten te maken en het spel en het spelidee te blijven realiseren.
Vervolgens stelt de heer Annarino dat de trainer meer resultaat boekt dan de leraar, hetgeen te wijten is aan het feit dat werkvormen, evaluatieprocedures en de gestelde doelen niet mer elkaar correleren.
Door te stellen dat de leraar hanteerbare omschrijvingen en concrete evaluatiepunten moet hebben, kiest de heer Annarino voor de produktgerichte kant van de L.O.

De resultaten van een ander interessant onderzoek kwamen van **J. DOUGLAS** en **NOLAN PENN (U.S.A.)**

* Interesse voor de sport werd op de middelbare school aangewakkerd.
* Een of meer identificatiefiguren spelen een rol bij de sportbeoefening.
* De identificatiefiguur is doorgaans van Afro-amerikaanse afkomst.
* Er is een feitelijke toename in sportparticipatie.

Het praktijkgedeelte bestond uit schermen, turnen, atletiek en zwemmen. Mogelijk is het niet slagen van dit gedeelte te wijten aan het volgende:

- bij het turnen waren de instructeurs (buitenlandse congressisten) niet op de hoogte van het beginniveau van de leerlingen (Cur. jeugd);
- bij de andere onderdelen hebben de organosatoren m.i. de infrastructuur in de landen van de regio onderschat en een show gegeven van hun eigen uitrusting. Het gevolg was een minder leerzame praktijkmiddag.

Als het meest positieve van dit congres kan worden vermeld de goede en duurzame contacten die zijn gelegd met vakmensen uit de regio en een waardering voor hun werkwijze. ●

Om het nooit meer te vergeten.

Mester spar. Ya bo sa e pakiko.

Oranjestad
Algemene Bank Nederland
Nassaustraat 89
Telefoon 21515, 21517

San Nicolas
Algemene Bank Nederland
Bernard v.d. Veen Zeppenfeldtstraat 58
Telefoon 45090, 45091

ABN Bank

Schoenen

EERST
KIJKEN BIJ

NASSAUSTRAAT 99

---

van dorp aruba n.v.

NASSAUSTRAAT 77
TEL. 23076 - 21411

Uw speciaalzaak voor schoolartikelen van kwaliteitsmerken, zoals:

Edding	* *Transferletters en viltstiften*
Faber Castell	* *Potloden, linialen, sjablonen etc.*
Rotring	* *Techn. tekenmaterialen*
Pilot	* *Viltstiften*
Lucra	* *Cahiers en ringbandvullingen*
Herma	* *Etiketten*

net even...
iets beter

Grieperig? DOKTER!
Medicijnen? APOTHEKER!
Juridisch advies? ADVOCAAT!

VOOR AL UW VERZEKERINGEN:

A.F.Aponte
TEL. 24228-27528
uw deskundige verzekeringsagent

Ook voor de meest voordelige reis- en bagageverzekering

DRUIVENSTRAAT 8
DAKOTA - naast BMA
TEL. 23194 na 17.00
TEL. 26993 - 27975

BENT U EEN HUIS AAN HET BOUWEN OF VERBOUWEN?

Kom dan eens bij PETFALIM kijken.

SPECIALE KORTING OP:

KOZIJNEN	10%
DEUREN	20%
RAMEN	20%

Bij ons kunt U ook bestellen: trappen, keukens, draaiwerk, schrootwerk en alle speciale bouwmaterialen.

Keda bon informá

LESA

EXTRA

E korant ku informashon obhetivo

MARGRIETSTRAAT 3
TEL. 28820
28566
28990

OPVALLEND
EN GRACIEUS

Laat uw sieraden verzorgen door DE deskundige op dit gebied:

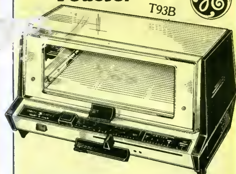
Lucor Jewelers

HENDRIKSTR. 5 - TEL. 26765

GE Toast-R-Oven™ Toaster

T93B

WIMCO

ORANJESTAD
Tel. 21381-22958-22959

SAN NICOLAS
Tel. 45061-45162

Door pops open automatically to serve 2 slices of toast. Bakes. Top Browns.